

Nosirjon Uluqov

**BITIRUV-MALAKAVIY
ISH**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OHIY VA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOT KAFEDRASI

Nosirjon Uluqov

BITIRUV-MALAKAVIY ISH

(uslubiy qo‘llanma)

Toshkent – 2021

Qoʻllanmada bitiruv-malakaviy ishini yozish yuzasidan metodik tavsiya va koʻrsatmalar, ishning tuzilishi, hajmi, uni yozish qoidalari hamda havolalar berish, rasmiylashtirish tartiblari, foydalanish uchun adabiyotlar roʻyxati berilgan.

Muallif:

Nosirjon ULUQOV – filologiya fanlari doktori, professor

Masʼul muharrir:

Taqrizchilar:

Sultonbek NORMAMATOV – Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat oʻzbek tili va adabiyoti universiteti professori, filologiya fanlari doktori

Shavkatjon ABDURAHMONOV – NamDU oʻzbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Mazkur uslubiy qoʻllanma NamDU oʻquv-uslubiy kengashining 2021-yil 10-oktyabrdagi yigʻilishi qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

Bitiruv-malakaviy ish tushunchasi

Bitiruv-malakaviy ishni bajarish (bundan keyin malakaviy ish) – oliy o‘quv yurti bakalavriat bosqichida talabalarni o‘qitishning yakuniy bosqichidir.

Malakaviy ish mavzulari banki mutaxassis chiqaruvchi kafedra tomonidan buyurtmachilarning talablarini, shuningdek, zamonaviy fan-texnika, pedagogik texnologiyalar yutuqlarini e‘tiborga olgan holda belgilanadi va oliy o‘quv yurti o‘quv-uslubiy kengashi tomonidan tasdiqlanadi. BMI mavzulari amaldagi Nizomga muvofiq uch yilda bir marotaba yangilab boriladi.

Filologiya, xususan, o‘zbek tili yo‘nalishi talabalari uchun bitiruv-malakaviy ish mavzulari filologik: tilshunoslik, adabiyotshunoslik hamda ona tili va adabiyot o‘qitish metodikalari yoki shu sohalarga oid ilmiy-tadqiqot yo‘nalishlarida bo‘lishi mumkin.

Talabaga bitiruv-malakaviy ish topshirig‘i, odatda, 3-kursni tugatgandan so‘ng yoki 4-kurs boshida beriladi. DTS bo‘yicha o‘quv rejasida bajarish uchun ajratilgan vaqt mobaynida 4-kursda bajariladi.

Malakaviy ishning maqsad va vazifalari:

- ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha nazariy va amaliy bilimlarni mustahkamlash hamda kengaytirish;
- tahsil davomida olingan nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish;
- egallangan bilimlarni muayyan ilmiy, metodik, texnikaviy, ishlab chiqarish, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy vazifalarni hal etishda qo‘llash;
- talabalarning ilmiy iqtidorini shakllantirish, tanlangan yo‘nalish bo‘yicha mustaqil va ijodiy ishlashga o‘rgatish;
- talabalarda ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha davlat ta‘lim standartida ko‘rsatilgan fanlarga doir mavzularda ilmiy izlanishlar olib borish va ular yuzasidan ilmiy hamda amaliy xulosalar chiqarish, qarorlar qabul qilish malakasini shakllantirish.

Malakaviy ishning ilmiy-nazariy va metodik ahamiyati

Talaba malaka ishini yozish jarayonida quyidagi malaka va ko'nikmalarni egallaydi hamda mustahkamlaydi:

1. Mutaxassislik fani bo'yicha olgan bilimlarini mustahkamlaydi va amaliyotda qo'llashni o'rganadi.

2. Ma'lum bo'lim, mavzuga doir ilmiy izlanishlar olib boradi.

3. Turli siyosiy, ilmiy, ilmiy-ommabop, metodik, badiiy adabiyotlardan foydalanadi, ularni tahlil qiladi, ulardan iqtiboslar oladi. Shu tarzda ilmiy, ilmiy-metodik adabiyotlar bilan tanishadi.

4. Aynan bir masala va mavzuga doir turli fikr, qarash hamda mulohazalarni umumlashtiradi.

5. O'z fikrlarini yozma tarzda ifodalash, ma'lum masala yuzasidan umumiy xulosalar berish malakasini egallaydi.

6. Talabada ilmiy tadqiqotlar olib borish ko'nikma va malakalari rivojlanadi.

Malakaviy ishga rahbarlik

Malakaviy ishlarga oily o'quv yurtining professor va dotsentlari, ilmiy xodimlari yoki mutaxassislikka aloqador muassasalarning yuqori malakali xodimlari rahbar etib tayinlanadi hamda kafedra mudirining bildirishnomasiga ko'ra oily o'quv yurti rektorining buyrug'i bilan tasdiqlanadi.

Malakaviy ish rahbari quyidagi vazifalarni bajaradi:

- malakaviy ish uchun mavzular tanlaydi va tavsif etadi;
- malakaviy ish mavzulari yuzasidan topshiriqlar matnini tayyorlaydi;
- o'zi rahbarlik qilayotgan talabalarga o'quv yili boshida yozma topshiriqlar beradi;
- malakaviy ishni bajarish jarayonini rejalashtiradi va nazorat qiladi;
- mavzuga oid ilmiy, metodik adabiyotlar hamda manbalarni tavsiya etadi;
- talabalar bilan muntazam konsultatsiyalar o'tkazadi;

- talaba bajargan malakaviy ishining sifati va mazmuniga javob beradi;
- mavzuning qaytarilishi va ko‘chirilishiga yo‘l qo‘ymaydi;
- malakaviy ish yakunlangach, unga xulosa yozib kafedra muduriga topshiradi.

Ilmiy rahbar, shuningdek, malakaviy ishning ayrim bo‘limlari bo‘yicha qo‘shimcha konsultantlarni tavsiy qilishi, taklif etishi va bu haqida kafedra muduriga bildirishnoma yozishi mumkun.

Malakaviy ishga qo‘shimcha konsultantlar oily o‘quv yurti professor-o‘qtuvchilari yoki shu sohaga aloqador muassasalarning yuqori malakali xodimlari orasidan tanlanadi, ularga mehnat haqi BMI uchun ajratulgan umumiy soat hisobidan to‘lanadi.

Bitiruv-malakaviy ishni yozish bo‘yicha tavsiyalar **Malakaviy ishni yozish jarayoni quyidagi bosqichlarni** **o‘z ichiga oladi:**

1. Malakaviy ishni yozish mavzu tanlashdan boshlanadi.
2. Ilmiy rahbardan mavzuga doir topshiriq va tavsiyalar olish.
3. Mavzuga oid adabiyotlarni topish, o‘qib o‘rganish va konspektlar qilish, iqtiboslar olish.
4. Mavzuga oid internet materiallarini o‘rganish va to‘plash.
5. Mavzuga doir ilmiy-nazariy fikrlarni asoslash uchun dalillar, misollar to‘plash va ularni tahlil qilish.
6. Mavzu mohiyati va malakaviy ish maqsadidan kelib chiqib reja tuzish.
7. Ishni talablarga muvofiq rasmiylashtirish va ilmiy rahbarga ko‘rib chiqish uchun taqdim etish.

Bitiruv-malakaviy ishning tuzilishi va mazmuni

Bitiruv-malakaviy ishini bajarishda mavzu bo‘yicha ko‘riladigan masalalarning tasdiqlangan rejaga mos kelishi va qo‘yilgan masalani to‘la yoritilishiga alohida e‘tibor bermoq kerak.

Bitiruv-malakaviy ishning har bir bo‘limi o‘rganilayotgan mavzuga muvofiq asoslar, qarorlar va xulosalar bilan yoritiladi. Bitiruv-malakaviy ishda ilgari bajarilgan mustaqil ishlarning natijalari yoki boshqa mualliflarning ilmiy ma’ruza va maqolalari, kurs ishlari va loyihalari (albatta, nomlari ko‘rsatilgan holda) tahliliy-qiyosiy ma’lumotlar sifatida aks ettirilishi yoki ulardan foydalanish mumkin.

Tushuntirish qismi bitiruv-malakaviy ishning mazmunini qisqa va muayyan shaklda ifodalashi lozim. Zaruriy hollarda tushuntirish qismiga rasmlar, eskizlar, diagrammalar, sxema va ilovalar, shuningdek, zaruriy qo‘shimcha axborotlar, elektron shakldagi ma’lumotlar ilova etilishi mumkin.

Bitiruv-malakaviy ishga tanlangan mavzuning maqsadi va vazifalaridan kelib chiqqan holda elektron shakldagi taqdimot materiallari kiritilishi mumkin.

Bitiruv-malakaviy ish mavzusini to‘la yoritish ish bob va bo‘limlardan iborat bo‘lishi kerak. Ish tuzilishining optimal ko‘rinishi quyidagicha bo‘lishi mumkin: titul varag‘i, mundarija, kirish, uch asosiy bob, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati va ilovalar.

Titul varag‘i. Titul varag‘i ishning birinchi varag‘i hisoblanadi. Titul varag‘ida muallifning, ilmiy rahbarining yoki maslahatchining hamda kafedra mudirining familiyasi, ismi, ilmiy darajasi va unvoni ko‘rsatiladi, imzosi qo‘yiladi (2-ilova).

Mundarija. Bunda kirish, boblar va uning bo‘limlari sarlavhasi, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati va ilovalar kabi qismlar nomi ketma-ketlikda beriladi hamda sahifasi ko‘rsatiladi (3-ilova).

Kirish qismida mavzuning dolzarbligi, tavsifi va mohiyati, maqsad va vazifalari, tadqiq metodlari, ilmiy va amaliy ahamiyati, hajmi, tuzilishi kabi masalalar yoritiladi.

Ishning asosiy mazmuni. Bitiruv-malakaviy ishning bu qismi ikki yoki uch bobdan iborat bo‘lib, boblar o‘z ichida qism (fasl)larga bo‘linadi. Unda rejaga asoslangan izchilikda mavzuning mazmuni yoritiladi. Ishdagi muammoning umumiy holda qo‘yilishi, o‘rganilish darajasi, nazariy va amaliy materiallarni umumlashtirish, xulosa va takliflar ishlab chiqish asosiy qismning tarkibidir.

Birinchi bobda bitiruv-malakaviy ishi mavzusining ilmiy-nazariy va amaliy yoki metodik tavsifi, mavzuga doir asosiy tushunchalar, ularning mazmuni va mohiyati, tahlili va talabning ularga doir qarashlari, mulohazasi yoritiladi.

Bu bobda mavzuga tegishli qonunlar, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va ularning mazmun-mohiyati hamda hayotga tadbiq etilishiga asosiy e‘tibor qaratiladi.

Ikkinchi bobda tanlangan mavzu bo‘yicha ayni paytdagi mavjud muammolar, ularni hal etilishi bo‘yicha hukumat, vazirliklar, idoralar, tashkilot va muassasalar yoki korxonalar doirasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar, yutuqlar, kamchiliklar batafsil yoritiladi. Shu bilan birga ishda zarur bo‘lsa boshqa tarmoq yoki xorijiy davlatlar tizimi, boshqaruv organlari, xalq xo‘jaligi tarmoqlari bilan qiyosiy tahlil amalga oshirilishi mumkin. Tahlil natijasida muammoni hal etishning ichki imkoniyatlarini ochish va unga ijobiy hamda salbiy ta‘sir etuvchi omillarni aniqlash zarur.

Uchinchi bobda tanlangan mavzu bo‘yicha muammolarni hal etish yo‘llari bayon qilinadi. Bu borada talaba tomonidan o‘rganilgan ilmiy va amaliy fikrlar yoki uning o‘zi taklif etgan tavsiyalar aks ettiriladi.

Taklif etilgan tavsiyalarni tegishli tashkilot, muassasa, korxonada qo‘llash natijasida qanday ijtimoiy yoki ilmiy, amaliy yoki metodik natija olinishi yoritiladi.

Xulosa qismida bajarilgan malakaviy ish xulosalari aniq, izchil bayon qilinadi. Xulosada bitiruv-malakaviy ishi natijalari, tavsiya va takliflar yoritiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar. Bu bo‘limda bitiruv-malakaviy ishning bajarish jarayonida foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati keltiriladi. Bu ikki qismdan iborat bo‘lib, birinchi qismda siyosiy-ijtimoiy adabiyotlar: O‘zbekiston Respublikasi qonunlari, Prezident farmonlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, ikkinchi qismda esa ilmiy, ilmiy-metodik adabiyotlar: monografiyalar, dissertasiyalar, avtoreferatlar, ilmiy risola va maqolalar ro‘yxati alifbo tartibida beriladi.

Ilovalar. Bu bo‘limda bitiruv-malakaviy ishi mavzusiga doir ma’lumotnomalar, jadvallar, chizmalar, shuningdek, mavzuga doir slaydlar hamda turli ilovalar beriladi.

Malakaviy ishni rasmiylashtirish qoidalari va uni bajarish bo‘yicha ko‘rsatmalar

1. Malakaviy ish kompyuterda Times New Roman garniturasida 1,5 intervalda, 14 shriftda, chap tomondan 3 sm, o‘ng tomondan 1 sm, yuqoridan 2,5 sm, quyidan 2,5 sm qoldirish asosida rasmiylashtiriladi.
2. Malakaviy ishning umumiy hajmi 60-70 bet bo‘ladi.
3. Malakaviy ish belgilangan talablar asosida rasmiylashtiriladi.
4. Unda mavzuga doir so‘nggi yangiliklar, ilmiy, ilmiy-metodik qarashlar, innovasiyalar, pedagogik texnologiyalar, shaxsiy tajribalar, fikr-mulohazalar o‘z ifodasini topgan bo‘lishi kerak.
5. Titul varog‘ida quyidagilar o‘z ifodasini topishi shart:
 - universitet va kafedraning to‘liq nomi;
 - talabanning to‘liq familiya va ismi;
 - malakaviy ish mavzusi;
 - ilmiy rahbarning familiya va ismi, lavozimi;
 - ish yozilgan yil. (Qarang. 1-ilova)
6. Ish rejasi kirish, asosiy va xulosa kabi qismlardan iborat bo‘ladi. Bu 2-ilovaga muvofiq rasmiylashtiriladi. (Qarang. 2-ilova)
7. Talabanning ilmiy, metodik adabiyotlardan foydalanishi, ularni mutolaa qilganligi hamda amaliyotga tatbiq etish malakasi talabga javob berishi lozim.
8. Talabadan mavzuga mos reja tuzish va fikrlarini unga muvofiq izchil bayon qilish talab qilinadi.
9. Ish ilmiy, mantiqiy-uslubiy, ilmiy-metodik hamda imloviy jihatdan talabga javob berishi shart.
10. Malakaviy ish mavzusi metodikaga oid bo‘lsa, ishda ta’lim muammolari va ularni hal etish yo‘llari, ma’lum bo‘lim yoki mavzularni o‘qitish bo‘yicha tajribalar, tavsiyalar, shuningdek, o‘qitishning ilg‘or pedagogik texnologiyalari bayon etilishi maqsadga muvofiq.

11. Adabiyotlardan olingan havolalarning manbasi: muallifi, kitob, asar yoki maqola nomi, chop etilgan sanasi, nashriyoti va sahifasi talablarga muvofiq ko'rsatilishi kerak.

12. Ish sahifalari arab raqamlari bilan tartiblanadi.

13. Malakaviy ishning titul varog'idan so'ng alohida sahifalarda mundarija beriladi.

14. Kirish qismida mavzuning dolzarbligi, maqsad va vazifalari; asosiy qismda mavzuning o'rganish doirasi, tahlillar, ilmiy, ilmiy metodik mulohazalar beriladi, xulosa qismida esa mavzuga doir ilmiy, ilmiy-metodik qarashlar, natijalar umumlashtiriladi.

15. Malakaviy ish yakunida foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati keltiriladi. Mualliflar familiy va ismi, adabiyotlar nomi alifbo asosida beriladi (arab raqamlari bilan tartiblanadi).

16. Havola muallifi, manbasi (adabiyot nomi), beti, nashriyot nomi satr ostida (snoskada) ko'rsatiladi.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OIIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI**

**NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
FILOLOGIYA FAKULTETI**

O‘ZBEK TILI YO‘NALISHI

4- KURS 401-GURUH TALABASI

NISHONOVA NOZIMA KARIMJONOVNANING

BAKALAVR DARAJASINI OLISH UCHUN

**“AVESTO” VA HADISLARDA NUTQ
MADANIYATI MASALALARI”**

mavzuidagi

BITIRUV-MALAKAVIY ISHI

Ilmiy rahbar:

N. Uluqov, filologiya fanlari doktori,
professor

NAMANGAN – 2021

Mundarija

Kirish.....	4
1-bob. Nutq madaniyati va uning qadimiy manbalari	
1.1. Nutq madaniyat tushunchasi.....	9
1.2. Nutqiy madaniyatimiz sarchashmalari.....	17
2-bob. “Avesto”da nutq madaniyati masalalari	
2.1. "Avesto" – Markaziy Osiyo xalqlarining falsafiy va qomusiy asari.....	24
2.2. “Avesto” va so‘zlash madaniyati.....	29
3-bob. Nutq madaniyati va nutq odobi haqidagi qarashlar	
3.1. Qur’oni karim va nutq madaniyati.....	34
3.2. Nutq odobi, nutq madaniyati haqidagi hadislar va diniy ko‘rsatmalar.....	42
{ulosa.....	51
Foydalanilgan adabiyotlar.....	53

Foydalanilgan adabiyotlarga havola berish va ishda ularni ko'rsatish namunalari

Bitiruv-malakaviy ish ilmiy-ijodiy xarakterga ega bo'lib, unda talaba tanlab olingan mavzu yuzasidan o'z ilmiy va amaliy kuzatishlari natijasida yuzaga kelgan fikr-mulohaza va xulosalarini bayon etishi lozim. Mavzuga doir fikrlarni biror maqola yoki ilmiy asardan aynan ko'chirib olish mumkin emas. Malakaviy ishning mazmuni uchun talaba asosiy javobgar bo'lib, bordi-yu, unda ko'chirmachilikka yo'l qo'yilgan bo'lsa, ish bekor qilinadi. Albatta, bundan mavzuga doir boshqa tadqiqotlardan mutlaqo foydalanish mumkin emas degan fikr kelib chiqmaydi. Faqat malakaviy ishda foydalanilgan dalil, fikr va mulohazalarning kimniki ekanligini, qaysi manbadan olinganligini yashirmay, aniq ko'rsatish lozim.

Ilmiy ishda boshqalar fikridan foydalanishning ikki usuli bor: **havola (snoska) va iqtibos (sitata)**. Agar o'zganing fikriga ishora qilinsa yoki fikrning o'zi keltirilmay, uning mazmuni berilsa **havola**, agar ma'lum fikrning o'zi aynan keltirilsa **iqtibos** deyiladi.

Iqtibos va havolalar manba qaysi yozuvda nashr etilgan bo'lsa, o'sha yozuvda ko'rsatiladi.

Havola qilish va iqtibos keltirish qoidalari quyidagicha:

Agar malakaviy ishning biror sahifasida shu mavzuga doir tadqiqotlar tilga olinsa, ular sahifa ostida havola (snoska)da ko'rsatib o'tiladi:

Masalan: *“Alpomish” dostoni esa e'zbek dostonchiligining shoh asari hisoblanadi. Bu doston – o'zbek xalqining butun dunyo xalqlari madaniy xazinasiga qo'shgan munosib hissasidir. Xalq baxshilarining mahorat darajasi ko'pincha “Alpomish” xalqimizning faxri, uni ijro etishiga qarab belgilangan. Shuning uchun “Alpomish” xalqimizning faxri, uni ijro etish baxshilarga mahorat mezonidir.¹*

Agar biror asardan iqtibos keltirilsa, iqtibos qo'shtirnoq ichiga olinadi va raqamlanib, manbasi sahifa ostida xuddi havoladagidek

¹ Мадаев О. Алпомиш. – Тошкент: Маънавият, 1999. – Б-15. (Агар keyingi sahifalarda shu manbaga ishora yoki murojaat qilinadigan bo'lsa, muallif va asar nomi hamda sahifa raqamini ko'rsatish kifoysi: Мадаев О. Алпомиш, 5-бет.)

ko'rsatiladi: **Masalan:** *Alliteratsiyaning xususiyati lug'atlarda quyidagicha izohlanadi: "Alliteratsiya ko'zga unchalik ham yaqqol tashlanmasligi mumkin, biroq ular yaqqol eshitiladi":*²

Iqtibos va havolalar manbasini ko'rsatishning boshqacha, ancha qulay usuli ham bor. Bu usulda dastlab alifbo tartibida mukammal adabiyotlar ro'yxati tuziladi:

1. Алишер Навоий. Муҳокамат ул-луғатайн. – Мукаммал асарлар тўплами. – Тошкент: Фан, 2000. – 16-т.

2. Abdurahmonov G'., Shukurov Sh., Mahmudov H. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2008.

3. Азизов О. Тилшуносликка кириш. – Тошкент: Ўқитувчи, 1996.

4. Бафоев. Б. Навоий асарлари лексикаси. – Тошкент: Фан, 1983.

5. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Тошкент, 2008.

6. Замонавий ўзбек тили. Морфология. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Mumtoz so'z, 2008.

7. Йўлдошев М. Бадиий матн ва унинг лингвопоэтик асослари. – Тошкент: Фан, 2007.

8. Маҳмудов Н., Бегматов Э. Тилимизнинг кеча ва кундузи // Ўзбек тили ва адабиёти, 2010. – № 5. – Б.11.

Bu usulda fikr, parcha yoki havolaning manbasini keltirish uchun uning muallifi, asar nomi, nashr etilgan joyi, yil va sahifani har safar ham batafsil keltiraverish shart emas. O'sha asarning adabiyotlar ro'yxatidagi tartib raqami va sahifasini ko'rsatish kifoya. Buning ustiga ishora sahifa ostida emas, bevosita o'sha fikr, iqtibos yoki parchadan so'ng qavs ichida beriladi. **Masalan,** *So'z semantik jihatdan predmet, hodisa, harakat, belgi va shu kabilarning nomini bildiradigan grammatik jihatdan shakllangan, bir tilda so'zlashuvchi kishilar jamoasi uchun bir xilda tushuniladigan nutq birligidir. [3, 63]*

² Қуронов Д., Мамажонов Ж., Шералиева М. Адабиётшунослик луғати. – Тошкент: Академнашр, 2010. – В. 27. (Агар keyingi sahifalarda shu lug'atga ishora yoki murojaat qilinadigan bo'lsa, muallif va asar nomi hamda sahifa raqamini ko'rsatish kifoya: Қуронов Д., Мамажонов Ж., Шералиева М. Ўша асар, 5-бет.)

Qavs ichidagi 3 adabiyotlar ro'yxatidagi 3-adabiyotni, 63 esa uning sahifasini anglatadi. Demak, [3, 63] **Азизов О. Тилшуносликка кириш.** – Тошкент: Ўқитувчи, 1996. - Б. 63. deb tushuniladi. Bu yuqoridagi adabiyotlar ro'yxatiga muvofiq keladi.

Iqtibos va havolalar manbasini ko'rsatishda quyidagi namunalarga amal qilish maqsadga muvofiq:

1. Kitoblar va ilmiy to'plamlar:

1.1. Darslik, o'quv qo'llanmalari, monografiyalar, ilmiy maqolalar to'plamlari:

a) bir, ikki yoki uch muallifli adabiyotlar:

– Nurmonov A. Struktur tilshunoslik: ildizlari va yo'nalishlari. – Toshkent: Ta'lim, 2009. – 160-b.

– Турсунов У., Мухторов Ж., Раҳматуллаев Ш. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент: Ўзбекистон, 1992. – 339-б.

b) to'rt muallifli adabiyotlarga havola:

– Ўзбек тилининг назарий грамматикаси. Морфология / Нурмонов А., Шаҳобиддинова Ш., Искандарова Ш., Набиева Д. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2001. – 162-б.

1.2. Ko'p jildlik kitoblar, lug'atlar:

– Ўзбек тилининг изоҳли луғати: 80000 дан ортиқ сўз ва сўз бирикмаси. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2020. – 1-ж. – 589 б.

2. Dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatlari:

– Акбаров З.А. Ўзбек тилида мурожаат шакллари ва унинг лисоний тадқиқи: Филол. фан. ном. ... дис. автореф. – Тошкент, 2007. – 23-б.

3. Ilmiy ishlar to'plamlariga havolalar:

a) butun manbaga:

– Тилшуносликнинг долзарб масалалари: ЎЗМУ (илмий мақолалар тўплами). – Тошкент: Академнашр, 2010. – 200-б.

b) maqolaga havola:

– Akbarova Z. Murojaat shaklining tasnifi asoslari // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2006. – №3. – B.73-74.

Bitiruv-malakaviy ishni baholash mezonlari

Maksimal ball 100 ball

O`tish bali 55 ball

Ballar taqsimoti

1. Malakaviy ishni bajarish jarayonidagi talabning faollik darajasi chun – 10 ball
2. Malakaviy ishning talablar asosida rasmiylashtirilishiga – 10 ball
3. Ishning uslubi, fikrlar izchilligi, imloviy, ishoraviy, uslubiy savodxonlik uchun – 20 ball
4. Ishning mazmuni, mavzuning yoritilish darajasi, ilmiyligi, adabiyotlardan foydalanish holati uchun – 30 ball
4. Fikrlarning amaliy jihatdan dalillanishi va mukammal xulosalanganligi uchun – 10 ball
5. Malakaviy ish himoyasi uchun – 20 ball

Malakaviy ish himoyasi bo'yicha bayonnoma tuzilib, baholash natijalari qaydnomaga rasmiylashtiriladi. (Qarang. 3-ilova).

Malakaviy ish, bayonnoma kafedraga topshiriladi.

BMI mavzulari majmui

I. Tilshunoslik yo‘nalishi bo‘yicha mavzular

1. Abdulla Qahhor asarlari lingvopoetikasi.
2. Ayollar nutqida paralingvistik vositalar.
3. “Alpomish” dostonidagi atoqli otlarning lisoniy xususiyatlari.
4. “Alpomish” dostonida yordamchi so‘zlarning qo‘llanishi va lingvostilistik xususiyatlari.
5. Alisher Navoiy she‘riyatiga xos murojaat shakllarining leksik-semantik va uslubiy xususiyatlari.
6. Badiiy nutqda ta’sirchanlikni ifodalovchi usul va vositalar.
7. Barqaror juft so‘zlarning leksik-semantik va grammatik xususiyatlari.
8. Boborahim Mashrab she‘rlarining lingvopoetik xususiyatlari.
9. Bolalar folklorida zoonimlar.
10. “Daftar hoshiyasidagi bitiklar” asarining lingvopoetik xususiyatlari.
11. Ergashtiruvchi bog‘lovchilarning paradigmatic munosabati.
12. Erkin Vohidov she‘rlarida sintaktik sinonimlar.
13. Fe‘lning semantik xususiyatlari.
14. Fonetik uslubiyatning badiiy matn yaratishdagi o‘rni.
15. Gap bo‘laklarining ma’nolar sistemasidagi o‘rni.
16. Gapning modal aspekti.
17. Grammatik uslubiyatning o‘ziga xos xususiyatlari.
18. Go‘zallik tushunchasini ifodalovchi leksemalarning lisoniy xususiyatlari.
19. Hisob so‘zlar guruhining lisoniy takomili va xususiyatlari.
20. Hozirgi o‘zbek adabiy tilida sifatlarning yasalish xususiyatlari.
21. Hozirgi o‘zbek adabiy tilida sintaktik sinonimiya.
22. Ilova qurilmalar va ularning semantik-grammatik xususiyatlari.
23. Iqbol Mirzo she‘riyati lingvopoetikasi.
24. Kelishik va ko‘makchilar sinonimiyasi pragmatikasi.
25. Konnotativ ma‘noni yuzaga chiqaruvchi vositalar (E.Vohidov she‘riyati misolida).
26. Lingvistik tadqiqot metodlari.
27. Lisoniy birliklarni modellashtirish.
28. Leksema variantlarining badiiy nutq yaratishdagi o‘rni.
29. Leksemalarning paradigmatic munosabati.
30. Matnning pragmatik xususiyatlari.

31. Maqol va hikmatli soʻzlarning lisoniy xususiyatlari.
32. “Mahbub-ul qulub” asarining lisoniy xususiyatlari.
33. “Mirzo Ulugʻbek” tragediyasida ekspressiv-emotsionallikning ifodalanishi.
34. Muloqotda murojaat shakllarining oʻrni.
35. Navoiy asarlari tilining grammatik xususiyatlari.
36. Namangan viloyati toponimiyasining struktural tasnifi va tahlili.
37. Namangan shevalarining leksik va grammatik xususiyatlari.
38. Notiqlik saʼnatining asosiy koʻrinishlari va xususiyatlari.
39. Nutq – tafakkurni oʻstirishda muhim vosita.
40. Ot va feʼl formalarining badiiy nutqda qoʻllanishi.
41. Oybek sheʼriyatining lingvopoetik xususiyatlari.
42. Poetik nutqni shakllantiruvchi ayrim vositalar.
43. Qarindoshlik nomlarining etimologik xususiyatlari.
44. Qoʻshma gaplar tarkibida qoʻllanuvchi sintaktik-stilistik figuralar va ularning funksiyasi.
45. Qoʻshma gaplar sinonimiyasi.
46. Rasmiy muomala madaniyati.
47. Said Ahmad hajviy asarlarining til xususiyatlari.
48. Sintaktik-stilistik figuralar tavsifi va tasnifi.
49. Sodda gaplarning semantik - sintaktik xususiyatlari.
50. Soʻzlarning birikish usullari (tarixiy matnlar asosida).
51. Soʻzlashuv nutqi xususiyatlari.
52. Soʻz maʼnosi va uning valentligi.
53. Soʻz yasaliş aspektlari.
54. “Temurnoma”da qoʻllangan belgi bildiruvchi soʻzlar chastotasi va tahlili.
55. “Temur tuzuklari” asarida harbiy terminlar.
56. Tilning belgilik tabiati.
57. Tilshunoslikning psixologiya bilan munosabati.
58. Tohir Malikning “Shaytanat” romanidagi holat feʼllarining leksik xususiyatlari.
59. Tohir Malikning “Shaytanat” romanidagi onomastic birliklarning leksik-semantik xususiyatlari.
60. Umar Hayyom ruboiylarida feʼlning funksional shakllarining qoʻllanishi.

61. Undalmali gaplar presuppozitsiyasi.
62. Undov va taqlid soʻzlarning leksik-grammatik xususiyatlari.
63. Yusuf Xos Hojibning "Qutadgʻu bilik" asarida maqol va hikmatli soʻzlarning qoʻllanishi.
64. Oʻzbek adabiy tilida fonetik hodisalar (A. Oripov sheʼriyati asosida).
65. Oʻzbek badiiy nutqida okkazonalizmlar.
66. Oʻzbek badiiy nutqida ekspressivlik.
67. Oʻzbek badiiy uslubining sintaktik xususiyatlari (Togʻay Murod asarlari asosida).
68. Oʻzbek grafikasining tarixiy taraqqiyoti va takomili.
69. Oʻzbek tilida darajalanish.
70. Oʻzbek tilida feʼllarning valentlik xususiyatlari.
71. Oʻzbek tilida morfologik fakultativlik.
72. Oʻzbek tilida sinxron soʻz yasalihi.
73. Oʻzbek tilida leksik-semantik munosabatlar va ularning ifodalanishi.
74. Oʻzbek tilidagi marosim nomlarining oʻziga xos xususiyatlari.
75. Oʻzbek tilida hol ergash gapli qoʻshma gaplar.
76. Oʻzbek tilida leksik birliklarning sintagmatik munosabati (S. Ahmad asarlari asosida).
77. Oʻzbek tilining paralingvistik xususiyatlari.
78. Oʻzbek tili teonimlarining lisoniy xususiyatlari.
79. Oʻzbek tilida nutq feʼllari va ularning semantik xususiyatlari.
80. Oʻzbek tilida shaxs nomlari.
81. Oʻzbek adabiy tilining publitsistik uslubi.
82. Oʻzbek tilida perifrazalar ("Mirzo Ulugʻbek" tragediyasi misolida).
83. Oʻzbek tilidagi tabiat hodisalarini bildiruvchi leksemalarning maʼnoviy tahlili.
84. Oʻzbek tili grammatik qurilishining tarixiy taraqqiyoti.
85. Oʻzbek tilida gap boʻlaklarining noamaliy mavqei.
86. Oʻzbek tilining harbiy terminologiyasi.
87. Oʻzbek sheʼriy nutqida pleonazm.
88. Oʻzbek sheʼriy nutqida metafora.
89. Oʻzbek sheʼriyatida sinonim affikslar va ularning qoʻllanishi.
90. Oʻzbek xalq qoʻshiqlarida takror va uning lisoniy xususiyatlari.
91. Gʻafur Gʻulom sheʼriyatining ayrim lingvopoetik xususiyatlari.
92. "Shum bola" qissasining lingvopoetik xususiyatlari.

93. Chust tumani antroponimlarining leksik-semantik xususiyatlari.

94. XI-XII asr yozma yodgorliklarida olmoshlar.

II. Adabiyotshunoslik bo‘yicha mavzular

1. Abdulla Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asarida komil inson targ‘ibi.

2. Abdurauf Fitrat – adabiyotshunos olim.

3. Alisher Navoiy aforizmlari.

4. Alisher Navoiy marsiyalari va ularning badiiy xususiyatlari.

5. Alisher Navoiyning “Nazm ul - javohir” asaridagi ruboiylar tahlili.

6. Alisher Navoiyning “Sab‘ai sayyor” dostonidagi hikoyatlarning g‘oyaviy-badiiy xususiyatlari.

7. Alisher Navoiyning “Saddi Iskandariy” dostoni poetikasi.

8. Alisher Navoiyning “Hayrat ul - abror” dostonining badiiy xususiyatlari.

9. Atoyi she‘riyatida tashbeh sa‘nati.

10. Abdulla Qahhor hikoyalarida inson ruhiyati va qalb iztiroblari tasviri.

11. Asqar Qosimov – antik adabiyot tarjimoni.

12. Abdulla Qodiriyning salbiy qahramon yaratish mahorati (“Mehrobdan chayon” romani asosida).

13. Badiiy nutqda kolorit ifodalovchi vositalar.

14. Baxtiyor Nazarov – munaqqid va adabiyotshunos.

15. Boborahim Mashrab she‘riyatida tamsil san‘ati.

16. Bobir g‘azaliyoti poetikasi.

17. Erkin A‘zamning obraz yaratish mahorati.

18. Erkin Vohidov – dostonavis.

19. Erkin Vohidov publitsistikasi.

20. Hamid Olimjon masnaviylari.

21. Hamzaning ma‘rifat sohasidagi xizmatlari.

22. Hozirgi o‘zbek she‘riyatida ritm va uning ifodasi.

23. Ibrohim G‘ofurov – adabiyotshunos olim.

24. Isoqjon Nishonov – dedektiv romanlar ustasi.

25. Jaloliddin Rumi hikoyatlarining mavzu ko‘lami va badiiy xususiyatlari.

26. “Kuntug‘mish” dostonida milliy qadriyatlarning ulug‘lanishi.

27. “Layli va Majnun” dostoni badiiyati.

28. Mashrab lirikasida talmeh san'ati.
29. Maqsud Shayxzoda ijodida tarixiylik va zamonaviylik.
30. Mahmudjon Ma'murovning adabiy-ilmiy va pedagogik qarashlari.
31. Mustaqillik davri o'zbek lirikasida uslubiy rang-baranglik.
32. Muhammad Rahimxon Feruz lirikasi.
33. Navoiy lirikasida ma'shuqa tasviri.
34. Navoiyning "Lison ut-tayr" dostonidagi "Shayx San'on" hikoyati.
35. Navoiy lirikasida shohbaytlar.
36. Navoiy lirikasida takrorga asoslanagan san'atlar.
37. Navoiy hayoti va ijodiga doir manbalar.
38. Navoiyning hamd va na't g'azallari badiiyati.
39. Namangan adabiy muhitida hikoya janri.
40. Nurillo Abbosxon dramalarining mazu ko'lami.
41. Nizomiy va Navoiy "Xamsa" sidagi hikoyatlar.
42. Nosir Fozilov – qissanavis.
43. Ogahiy lirikasida payg'ambarlar timsoli.
44. O.Yoqubovning "Diyonat" romani poetikasi.
45. Primqul Qodirovning "Yulduzli tunlar" romani poetikasi.
46. "Rustamxon" dostonida milliy qadriyatlarning ulug'lanishi.
47. Tasavvuf va she'riyat (A.Oripovning mustaqillik yillaridagi to'plamlari misolida).
48. Tursunboy Adashboyev – bolalar shoiri.
49. To'ra Mirzayev – folklorshunos olim.
50. "Ufq" romanining uslubiy-badiiy xususiyatlari.
51. Xudoyberdi To'xtaboyevning obraz yaratish mahorati.
52. Xurshid Davron she'riyatida metaforik obrazlar tizimi.
53. Ziyoviddin Mansur she'riyatining badiiy xususiyatlari.
54. O'zbek adabiyotida ot obrazi takomili.
55. O'zbek adabiyotida ruboiy janri rivoji.
56. O'zbek jadid adabiyotining chet ellarda o'rganilishi.
57. O'zbek publitsistikasida esse.
58. O'zbek xalq ertaklarida botir timsoli.
59. O'zbek xalq qo'shiqlarining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari.
60. G'.G'ulom qissalarining badiiy xususiyatlari.

III. Ona tili va adabiyot o‘qitish metodikasiga doir mavzular

1. Dars samaradorligini oshirishda test texnologiyasining o‘rni va undan foydalanish.
2. Ilg‘or pedagogik texnologiyalar asosida o‘quvchilar so‘z boyligini oshirish.
3. Ilg‘or pedtexnologiyalarni o‘quv jarayoniga tadbiq etishda mahorat mashg‘uloti (master klass) usulidan foydalanish texnologiyasi.
4. Media hamda tadqiqotchilikka yo‘naltirilgan ta’lim texnologiyalari.
5. Muammoli ta’lim texnologiyalari asosida o‘quvchilar nutqini o‘stirish.
6. Ona tili darslarida elektron vositalardan foydalanish samaradorligi (5-sinf misolida).
7. Ona tili darslarida kompyuterdan foydalanishning samarali usullari.
8. Ona tili mashg‘ulotlarida fanlararo aloqa.
9. Ona tili ta’limida innovatsion texnologiyalardan foydalanish.
10. Ona tili o‘qitishda didaktik vositalarning o‘rni.
11. Ona tili o‘qitishda test texnologiyasidan foydalanishning ilmiy-metodik ahamiyati.
12. Ta’lim sifati monitoringi olib borishda nazorat ishlarining o‘rni.
13. Til ta’limi jarayonida milliy istiqlol g‘oyalarini singdirish.
14. Til ta’limida o‘quvchilar faolligini oshirishga yo‘naltirilgan texnologiyalar.
15. Til va adabiyot ta’limida o‘quvchi shaxsini rivojlantirishga yo‘naltirilgan texnologiyalar.
16. Umumta’lim maktablarida Oybek ijodini o‘rganish.
17. Yangi pedtexnologiya asosida o‘qitishda slaydlarning o‘rni.
18. Zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish – o‘qitish samaradorligini oshirish omili.
19. O‘quvchilarda yozma nutq malakalarini shakllantirish texnologiyalari.
20. Chingiz Aytmatov ijodini o‘rganish texnologiyalari.

Foydalanish uchun adabiyotlar

I. Ijtimoiy-siyosiy adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2019. – 485 б.
2. Ўзбекистон Республикасидаги маъмурий-худудий бирликлар, аҳоли пунктлари, ташкилотларга ва бошқа топонимик объектларига ном бериш ишларини тартибга солиш тўғрисида // Халқ сўзи. – Тошкен, 2004 йил, 14 август.
3. Географик объектларнинг номлари тўғрисида. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни // Халқ сўзи. – Тошкен, 2011 йил, 12 октябрь.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 21 октябрдаги «Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқеини тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5850-сонли Фармони.
5. Каримов И. А. Юсак маънавият – енгилмас куч. – Тошкент: Маънавият, 2008. – 173 б.
6. Абдураҳимов Ф. «Ўзбекистон Республикасининг давлат тили ҳақида» ги қонунига шарҳлар. – Тошкент: Адолат, 1999.
7. Мустақиллик: илмий-оммабоп луғат // Муаллифлар: М. Абдуллаев, М. Абдуллаева, Ф. Абдуллаева, Г. Абдураззоқова ва бошқа. – Тошкент: Шарқ, 2006.

II. Tilshunoslik bo'yicha ilmiy adabiyotlar

1. Абдураҳмонов Ф., Рустамов А. Қадимги туркий тил. – Тошкент: Ўқитувчи, 1982.
2. Abdurahmonov G'., Shukurov Sh., Mahmudov H. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2008.
3. Абдулла Жаббор. Машраб асарлари учун қисқача луғат ва изоҳлар. – Наманган: Фарғона, 2010.
4. Алишер Навоий. Муҳокамат ул-луғатайн. – Мукаммал асарлар тўплами. – Тошкент: Фан, 2000. – 16-т.
5. Бафоев. Б. Навоий асарлари лексикаси. – Тошкент: Фан, 1983.

6. Бегматов Э. Ҳозирги ўзбек адабий тилининг лексик қатламлари. – Тошкент: Фан, 1985.
7. Бегматов Э. Ўзбек исмлари маъноси. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2007.
8. Бегматов Э. Ўзбек тили антропонимикаси. – Тошкент: Фан, 2013.
9. Jamolxonov N. Hozirgi o`zbek adabiy tili. – Тошкент: 2008.
10. Замонавий ўзбек тили. Морфология. Муаллифлар жамоаси. – Тошкент: Mumtoz so‘z, 2008.
11. Исҳоқов Ф. “Бобурнома” учун қисқача изоҳли луғат. – Андижон, 2008.
12. Йўлдошев М. Чўлпон сўзининг сирлари. – Тошкент: Маънавият, 2002.
13. Йўлдошев М. Бадиий матн ва унинг лингвопоэтик асослари. – Тошкент: Фан, 2007.
14. Лутфуллаева Д. Тасдиқ гапларда шаклий-мазмуний номувофиқлик. – Тошкент: Фан, 1997.
15. Маҳмудов Н., Бегматов Э. Тилимизнинг кеча ва кундузи // Ўзбек тили ва адабиёти, 2010. – №5.
16. Маҳмудов Н. Ўқитувчи нутқи маданияти. – Тошкент, 2009.
17. Маҳмудов Н. Тил . – Тошкент: Ёзувчи , 1998.
18. Маҳмудов Н. Маърифат манзиллари. – Тошкент: Маънавият, 1999.
19. Маҳмудов Н., Нурмонов А. ва бошқ. Ўзбек тилининг назарий грамматикаси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
20. Маҳмудов Н. Тилимизнинг тилла сандиғи. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 2012.
21. Неъматов Ҳ., Бозоров О. Тил ва нутқ. – Тошкент: Ўқитувчи, 1993.
22. Неъматов Ҳ., Расулов Р. Ўзбек тили систем лексикологияси асослари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
23. Нурмонов А. Ўзбек тилшунослиги тарихи. – Тошкент: Ўзбекистон, 2002.
24. Нурмонов А. Лингвистик белги назарияси. – Тошкент: Фан, 2008.

25. Нурмонов А. Танланган асарлар. – Тошкент: Akademnashr, 2012. – I, II, III жилдлар.
26. Нурмонов А., Искандарова Ш. Тилшунослик назарияси. – Тошкент: Фан, 2008.
27. Nurmonov A. Lingvistik tadqiqot metododologiyasi va metodlari. – Toshkent: Akademnashr, 2010.
28. Раҳматуллаев Ш. Илмий тадқиқот асослари. – Тошкент, 2002.
29. Раҳматуллаев Ш. Ўзбек тили луғатининг туркий қатлами. – Тошкент: Университет, 2001.
30. Раҳмонов Н. Битиглар олами. – Тошкент: Фан, 1990.
31. Тожиев Ё. Ўзбек тили морфемикаси. – Тошкент: Университет, 1992.
32. Турсунов У., Мухторов Ж., Раҳматуллаев Ш. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент: Ўзбекистон, 1992.
33. Шукуров Р. Сўз вариантлари. – Тошкент: Ўзбекистон, 1987.
34. Ўзбек тили грамматикаси. Морфология. – Тошкент: Фан, 1975. – 1-жилд.
35. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. – Тошкент, 2000. – 1 – 12-жилдлар.
36. Ўзбек тилининг изоҳли луғати: 80000 дан ортиқ сўз ва сўз бирикмаси. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2006-2008. – 5 жилдлик.
37. Ўзбек тилининг имло луғати / А. Мадвалиев, Э. Бегматов; муҳаррир Н. Маҳмудов. – Тошкент: Akademnashr, 2013.
38. O'zbek tilining imlo lug'ati / A. Madvaliev, E. Begmatov; muharrir N. Mahmudov. – Toshkent: Akademnashr, 2013.
39. Қудратов Т. Нутқ маданияти асослари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1993.
40. Қўнғуров Р., Бегматов Э., Тожиев Ё. Нутқ маданияти ва услубият асослари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1992.
41. Ғаниева Ш. Ўзбек фразеологизмларининг структур тадқиқи. – Тошкент: Фан, 2013.
42. Ҳожиёв А. Тилшунослик терминларининг изоҳли луғати. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2002.

43. Ҳожиёв А. Ўзбек тили сўз ясалиши тизими. – Тошкент: О‘қитувчи. NMIU, 2007.

III. Adabiyotshunoslik bo‘yicha ilmiy adabiyotlar

1. Абдулла Қодирий. Ижод машаққати. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
2. Абдусаматов Ҳ. Драма назарияси. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 2000.
3. Абдулла Авлоний. Ўсон миллат. – Тошкент: Шарқ, 1993.
4. Авесто. Тарихий-адабий ёдгорлик. Асқар Маҳкам таржимаси. – Тошкент: Шарқ, 2001.
5. Адабиёт – руҳият мулки: Адибларимизнинг ижод сирлари ҳақидаги дурдона фикрларидан // Тўпловчи: Д. Бегимқулов. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 2000.
6. Азизов Қ., Қаюмов О. Чет эл адабиёти тарихи. (XVIII-XX асрлар). – Тошкент: Ўқитувчи, 1987.
7. Асқад Мухтор. Шеър – шоир виждони. – Тошкент: Мумтоз сўз, 2011.
8. Балдауф Ингеберг. XX аср ўзбек адабиётига чизгилар. – Тошкент: Маънавият, 2001.
9. Баҳром Рўзимуҳаммад. Чўлпон – тонг юлдузи демак. – Тошкент: Ўқитувчи, 1997.
10. Бобоев Т. Шеър илми таълими. – Тошкент: Ўқитувчи, 1996.
11. Бойназаров Ф. Жаҳон адабиёти. Жаҳон адабиёти намояндалари портретларига чизгилар. – Тошкент: Зарқалам, 2006, 173-176-бетлар.
12. Ёқубов И. Муҳаммад Али ижодида тарихий жараён концепцияси ва лиро-романтик талқин. – Тошкент: Фан, 2007.
13. Жалилов С. Бобур ҳақида ўйлар. – Тошкент: Шарқ, 2006.
14. Жумабоев М. Болалар адабиёти. – Тошкент: Ўқитувчи, 1994.
15. Жумахўжа Н., Адизова И. Сўздин бақолироқ ёдгор йўқдур. – Тошкент: Ўзбекистон, 1995.
16. Жўраев М. Фольклоршунослик асослари. – Тошкент: Фан, 2009.

17. Имомов Б., Жўраев Қ., Ҳакимова Ҳ. Ўзбек драматургияси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
18. Каримов Н., Мамажонов С., Назаров Б., Норматов У., Шарафиддинов О. XX аср ўзбек адабиёти тарихи. Дарслик. – Тошкент: Ўқитувчи, 1999.
19. Каримов Н. Чўлпон. – Тошкент, 1992.
20. Каримов Н. Истиклолни уйғотган шоир. – Тошкент: Маънавият, 2000.
21. Каримова Ф. Ўзбек адабиётида дебоча. – Тошкент: Mumtoz so‘z, 2008.
22. Лапасов Ж. Бадиий матн ва лисоний таҳлил. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.
23. Мамажонов С. Барҳаёт Ҳамза. – Тошкент: Фан, 1991.
24. Маҳмудов Ғ. Жадид адабиётида миллий истиқлол мавзу. – Тошкент: Ўзбекистон, 1999.
25. Мирзаев И. Адабиёт ва давр дарди. – Тошкент: Фан, 1990.
26. Мирзаев С. Ўзбек романчилиги. – Самарқанд, 1998.
27. Мирзаев С. Ҳаёт ва адабиёт. – Тошкент: Шарқ, 2001.
28. Назарова Ш. Огаҳий ижодига янгича чизгилар. – Тошкент, 2010.
29. Норматов У. Абдулла Қодирий боғи. – Тошкент, 1995.
30. Норматов У. Устоз ибрати. – Тошкент: Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси, 2007.
31. Норматов У. Янги ўзбек адабиёти. – Тошкент: Университет, 2007.
32. Расулов А. Танқидчилик уфқлари. – Тошкент, 1985.
33. Расулов А. Илми ғарибани қўмсаб. – Тошкент, 1998.
34. Расулов А. Ўзбек адабиётшунослиги ва танқидчилиги тарихи курсидан маърузалар матни. – Тошкент: Университет, 2000.
35. Раҳмонов Б. Ўзбек адабий танқидчилиги. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2004.
36. Рустамов А. Адиблар одобидан адаблар. – Тошкент: Маънавият, 2003.
37. Солиев А. Ўзбек драматургиясида инсон талқини. – Тошкент: Зарқалам, 2006.

38. Sulaymonov M. O‘zbek xalq og‘zaki ijodi. – Namangan, 2012.
39. Чўлпон. Адабиёт надур? – Тошкент: Чўлпон, 1994.
40. Шарафиддинов О. Ижодни англаш бахти. – Тошкент: Шарқ, 2004.
41. Шарафиддинов О. Чўлпон. – Тошкент, 1991.
42. Шарафиддинов О. Мустафо Чўқай, Чўлпон, Отажон Ҳошим. – Тошкент: Шарқ, 1993.
43. Шомақсудов Ш., Шораҳмедов Ш. Маънолар махзани. – Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2001.
44. Қаяумов А. Шеърят жилолари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1997.
45. Қосимов Б. Исмоилбек Гаспирали. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1992.
46. Қосимов Б., Юсупов Ш., Долимов У., Ризаев Ш., Аҳмедов С. Миллий уйғониш даври адабиёти. – Тошкент: Маънавият, 2004.
47. Қуроноф Д. Чўлпон ҳаёти ва ижодий мероси. – Тошкент, 1997.
48. Қуроноф Д. Истиклол дарди. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2000.
49. Қуроноф Д. Адабиётшуносликка кириш. – Андижон, 2002.
50. Қуроноф Д. Чўлпон насри поэтикаси. – Тошкент: Шарқ, 2004.
51. Қуроноф Д., Мамажонов З., Шералиева М. Адабиётшунослик луғати. – Тошкент: Академнашр, 2010.
52. Қўчқорова М. Бадиий сўз ва руҳият манзаралари. – Тошкент: Мухаррир, 2011.
53. Қўшжонов М. Ўзбекнинг ўзлиги. – Тошкент, 1994.
54. Қўшжонов М. Қалб ва қиёфа. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1978.
55. Қўшжонов М. Абдулла Қаҳҳор маҳорати. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1988.
56. Қўшжонов М. Қодирий эркисизлик қурбони. – Тошкент: Фан, 1992.
57. Қўшжонов М., Мели С. Абдулла Орипов. – Тошкент: Маънавият, 2001.
58. Ғафуров И. Дил эркинлиги. – Тошкент: Маънавият, 1998.
59. Ғафуров И. Ўттиз йил изҳори. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти, 1987.

60. Гафур Гулом – шоир, ёзувчи ва олим: илмий-назарий анжуман материаллари. – Фарғона, 2003.
61. Ҳамдамов У. Бадиий тафаккур тадрижи. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2002.
62. Ҳожиаҳмедов А. Шеърӣ санъатлар ва мумтоз қофия. – Тошкент: Шарқ, 1998.
63. Ҳожиаҳмедов А. Мумтоз бадиият малоҳати. – Тошкент, 1999.
64. Ҳожиаҳмедов А. Огаҳий даҳосининг олмос қирралари. – Тошкент: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 1999.
65. Ҳожиаҳмедов А. Шеър санъатларини биласизми? – Тошкент: Шарқ, 2001.
66. Ҳомидов Ҳ. Аждодлар сабоғи – ақл қайроғи. – Тошкент: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 1999.
67. Homidiy H., Nosirov O., Ma'murov M. O'zbek adabiyoti. – Toshkent, 2004.

IV. Ilmiy-metodik adabiyotlar

1. Аллаяров Р.Р. Хорижий тилларни ўқитишда ўйинлардан фойдаланиш тажрибаси // Таълим технологиялари, 2011. - № 1. – Б. 17.
2. Ботиров О., Иброҳимова Ф. Ўзбек тилидан дастурлаштирилган топшириқлар. – Урганч, 1993
3. Дарс самарадорлигини ошириш (илмий ва методик ишлар тўплами). – Наманган, 1996.
4. ДТМ “Ахборотнома”лари. – Тошкент, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000 йиллар.
5. Жумахўжаев А. Истиқлол ва она тилимиз. – Тошкент: Шарқ, 1998.
6. Yo'ldoshev J., Usmonov S. A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
7. “Маърифат” газетаси, 2006-2014 йиллар.
8. Mahmudov N., Nurmonov A. O'qituvchi kitobi. Ona tili. 5-sinf. – Toshkent: Tafakkur, 2011.
9. Mahmudov N., Nurmonov A. O'qituvchi kitobi. Ona tili. 7-sinf. – Toshkent: Tafakkur, 2011.

10. Nurmonov A., Sobirov A., Qosimova N. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Ilm ziyo, 2010.
11. Muhammadaliyeva M. Ta’limiy o‘yinlar o‘quvchi faolligini oshiradi // Boshlang‘ich ta’lim, 2012. – № 7. – B. 16-17.
12. Олимова Ф. К. Бошланғич синф она тили дарсларида интерфаол усулларни қўллашнинг аҳамияти // Таълим технологиялари, 2011. – № 1. – Б.25.
13. Тил ва адабиёт таълими журнали. – Тошкент, 2000 – 2014 йиллар.
14. Улуқов Н. Она тили дарсларида Конституция сабоғи // Таълим ва жараён. – Наманган, 2003. – № 1. – Б.-5-7.
15. Улуқов Н. Грамматик иншо // Дарс самарадорлигини ошириш. – Наманган, 1997. – Б.54-57
16. Улуқов Н. Она тили ўқитишда тест усулидан фойдаланиш // Ўзбек тили таълими жараёнида миллий истиқлол ғоясини сингдириш масалалари. Ўзбек тили доимий анжумани материаллари. – Тошкент, 2003. – Б. 61-62
17. Улуқов Н. Муаммоли таълим технологиясига асосланган семинар машғулоти // Ўзбек тили таълимида педагогик технологияларнинг ўрни: “Ўзбек тили” доимий анжумани ўн биринчи йиғини материаллари (2011 йил 14-15 апрель) – Тошкент, 2011. – Б. 264-265.
18. Улуқов Н. Она тили дарсларида қадриятлар сабоғи // Yoshlarni tarbiyalashda milliy qadriyatlar va xalq og‘zaki ijodining o‘rni: Ilmiy-uslubiy anjuman materiallari. – Namangan, 2012. – B. 4-6.
19. Улуқов Н. Узлуксиз малака ошириш – давр талаби // “Таълим сифатини оширишда инновацион технологиялардан фойдаланиш: муаммолар ва ечимлар” мавзусидаги республика илмий-амалий анжумани материаллари (2012 йил 14-15 декабрь) – Гулистон, 2012. – Б. 259-263.
20. Uiuqov N., G‘oyibnazarova N. Ona tili. 6-sinf. O‘qituvchilar uchun metodik qo‘llanma. – Toshkent: Tasvir, 2005.
21. Uiuqov N., Nurmonova D. Ona tili. 9-sinf. O‘qituvchilar uchun metodik qo‘llanma. – Toshkent: Tasvir, 2006.

22. Юсупова Ш. Ж. Она тили таълими самарадорлигини оширишда илғор педагогик технологияларни жорий этиш (ноанъанавий усул ва компьютердан фойдаланиш): Педагогика фанлари номзод. ... дисс. автореф. – Тошкент, 1998.

23. Ўзбек мактабларида она тилини ўқитиш принциплари ва методлари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1992.

24. Холматов Қ., Турдалиев С. Тест саволларидаги нотўғри жавобларга илмий ёндашиш // Халқ таълими, 1996, № 2. – Б. 76-81.

25. Ғуломов А.. Она тили ўқитиш принциплари ва методлари. — Тошкент: Ўқитувчи, 1992.

26. Ғуломов А., Қобулова Б. Нутқ ўстириш машғулотлари. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.

27. Ҳожиаҳмедов А., Мадаев О. Ўзбек адабиётидан тест-синови учун машқ саволлари. – Тошкент: Университет, 1993.

Namangan davlat universiteti filologiya fakulteti o‘zbek tili va adabiyoti kafedrası o‘zbek tili yo‘nalishi 4-kurs 404-guruh talabasi Mamadaliyeva Ra’no Muhiddin qiziga **“Daftar hoshiyasidagi bitiklar” asarining lingvopoetik xususiyatlari**” mavzusidagi BMI bo‘yicha **topshiriq varaqasi**

№	Bitiruv-malakaviy ish bosqichlarining nomi	Bajarish muddati (sana)
1	Lingvopoetikaga doir ilmiy adabiyotlarni to‘plash.	2021-yil, sentyabr
2	Lingvopoetika masalalarini mukammal o‘rganish.	2021-yil, oktyabr
3	Mavzuni nazariy asoslash uchun snoskalar olish, fikrlarni to‘plash va umumlashtirish, amaliy asoslash.	2021-yil, oktyabr, noyabr
4	“Daftar hoshiyasidagi bitiklar” asarini o‘qish va lingvopoetik nuqtai nazardan tahlil qilish.	2021-yil, noyabr, dekabr
5	Asarning lug‘aviy, uslubiy xususiyatlarini tahlil qilish.	2021-yil, dekabr
6	Tahlil qilingan materiallarni, bajarilgan tahlillarni ilmiy rahbarga ko‘rsatish, maslahatlar olish.	2021-yil, dekabr
7	“So‘zboshi” va “Kirish” qismlarini yozish.	2022-yil, yanvar
8	BMIning asosiy boblarini yozish.	2022-yil, fevral-aprel
9	Umumiy xulosalar yozish va himoyaga tavsiya olish uchun rahbarga topshirish	2022-yil, 15-may

Bitiruv-malakaviy ish rahbari: (imzo)

N. Uluqov,
filologiya fanlari doktori

Topshiriqni oldim.

Talaba: (imzo)

R. M. Mamadaliyeva

Topshiriq berilgan sana: 2021-yil 20- sentyabr.

**NamDU filologiya fakulteti o‘zbek tili yo‘nalishi 4-kurs 404-guruh talabasi
Mamatxonova Dilnozaning “Bog‘lovchi turkumining tarixiy-lisoniy tadqiqi”
mavzuidagi bitiruv-malakaviy ishiga ilmiy rahbar x u l o s a s i**

O‘zbek tilidagi har bir so‘z turkumi o‘zining tarixiga, lisoniy taraqqiyotiga ega. Jumladan, bog‘lovchi turkumi ham o‘zbek adabiy tilining tarixiy taraqqiyot bosqichlari davomida miqdor va salmoq jihatidan ichki hamda tashqi manbalar vositasida boyib, taraqqiy etib, sayqallashib borgan. Mamatxonova Dilnoza Ayyubxon qizining “Bog‘lovchi turkumining tarixiy-lisoniy tadqiqi” mavzuidagi malakaviy ishida shu masalalar izchil, keng ko‘lamda, reja asosida ham nazariy, ham amaliy jihatdan yoritilgan.

Mazkur kichik tadqiqotda talaba o‘z oldiga bog‘lovchilar haqida keng va umumlashgan ma‘lumot berish, o‘zbek tilidagi tarixiy va zamonaviy bog‘lovchilarni to‘plash, o‘zbek adabiy tilining tarixiy taraqqiyot bosqichlariaro bog‘lovchi turkumini qiyosan o‘rganish orqali morfologik xususiyatlarini tekshirish, bog‘lovchilarning grammatik vazifalarini dalillar asosida yoritish, tuzilishiga va vazifasiga ko‘ra tavsiflash, guruhlarga ajratish, teng va ergashtiruvchi bog‘lovchilarning tarixiy-etimologik, ma‘noviy va vazifaviy xususiyatlarini yoritish, bog‘lovchilarning boshqa yordamchi so‘zlar bilan bog‘liq va farqli tomonlarini ko‘rsatish kabi vazifalarni amalga oshirishni rejalashtirgan.

Ta’kidlash joizki, talaba bu vazifalarni bajarishga erishgan. Ishda bog‘lovchilarga doir nazariy qarashlar tarixiy, zamonaviy badiiy asarlardan olingan salmoqli misollar vositasida atroflicha tahlil qilingan. Mazkur tadqiqot materiallaridan oliy o‘quv yurtlarida «Tilshunoslik nazariyasi», “Hozirgi o‘zbek adabiy tili”, «O‘zbek tili tarixiy grammatikasi», akademik litsey va umumiy o‘rta ta’lim maktablarida ona tili fanlarida bog‘lovchi turkumini o‘rgatishda foydalanish mumkin. BMI hajman va mazmunan qo‘yilgan talablarga javob beradi, uni yakunlangan kichik tadqiqot sifatida himoyaga tavsiya etaman.

Ilmiy rahbar:

Nosirjon Uluqov,
filologiya fanlari doktori,
professor

NamDU filologiya fakulteti o‘zbek tili yo‘nalishi 4-kurs 403-guruh talabasi
Xolmirzayeva Dilnoza Ismoiljon qizining “Gulnor pari” dostoni leksikasi”
mavzuidagi bitiruv-malakaviy ishiga taqriz

Xalq dostonlari o‘zbek tilining tarixini, serqatlamligini va bo‘yoqdorligini o‘zida to‘la mujassam etgan. Shuning uchun xalq dostonlari tilini tadqiq etish til tarixining qadimiy ildizlari haqida kengroq xulosalar beradi, hozirgi zamon o‘zbek adabiy tilini to‘laqonli o‘rganishda asosiy manbalardan biri bo‘lib xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan Xolmirzayeva Dilnoza Ismoiljon qizining “Gulnor pari” dostoni leksikasi” mavzuidagi bitiruv-malakaviy ishi dolzarblik kasb etadi.

Talaba ishda “Gulnor pari” dostonidagi lug‘aviy birliklar bilan bog‘liq quyidagi masalalarni nazariy va amaliy jihatdan yoritishni o‘z oldiga maqsad va vazifa qilib qo‘ygan:

1. Doston leksikasining umumiy tavsifini berish.
2. Asar leksikasiga xos xarakterli lug‘aviy birliklar – kasb-hunar terminlarini izohlash.
3. Dostonga xos dialektizmlarni to‘plash, mavzuviy guruhlash hamda lug‘aviy-ma’noviy xususiyatlarini tahlil qilish.
4. Asarga oid atoqli otlarning, ya’ni toponim, antroponim va zoonimlarning lisoniy jihatdan tavsiflash.
5. “Gulnor pari” dostoni leksikasi yuzasidan umumiy xulosalar berish.

BMI hajman 64 bet bo‘lib, “So‘zboshi”, “Gulnor pari ” dostoni leksikasining tasnifi va tavsifi”, “ Doston leksikasiga xos iste’mol doirasi chegaralangan lug‘aviy birliklar tahlili” kabi ikki asosiy bob, “Umumiy xulosalar” kabi qismlardan va foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxatidan iborat, hajman va mazmunan DTS talablariga javob beradi.

Talaba o‘z maqsadiga erishgan. Ishda “Gulnor pari” dostoni leksikasi lug‘aviy-ma’noviy, mavzuiy va uslubiy jihatdan salmoqli va asosli misollar hamda tahlillar asosida atroflicha yoritilgan. Yutuqlar bilan bir qatorda ishda ayrim texnik nuqsonlar, uslubiy g‘alizliklar (36-, 48-b.) kuzatiladi.

Ishning natijalari va materiallaridan umumiy o‘rta ta’lim maktablarida, akademik litsey va oliy o‘quv yurtlarida “O‘zbek xalq og‘zaki ijodi”, “Uslubiyat”, “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanlarini, “Badiiy matnning lisoniy tahlili” bo‘yicha maxsus kurslarni o‘qitishda foydalanish mumkin. BMI ni yakunlangan kichik tadqiqot sifatida himoyaga tavsiya etaman, ijobiy baholash mumkin deb hisoblayman.

Ilmiy rahbar:

Huriniso Usmonova,
filologiya fanlari doktori,
professor

M U N D A R I J A

Bitiruv-malakaviy ish tushunchasi	3
Malakaviy ishga rahbarlik	4
Bitiruv-malakaviy ishni yozish bo‘yicha tavsiyalar.....	5
Malakaviy ishni rasmiylashtirish qoidalari va uni bajarish bo‘yicha ko`rsatmalar.....	8
Foydalanilgan adabiyotlarga havola berish va ishda ularni ko‘rsatish namunalari	12
Bitiruv-malakaviy ishni baholash mezonlari	15
BMI mavzulari majmui.....	16
Foydalanish uchun adabiyotlar	22
Ilovalar	31

**Nosirjon Uluqov. Bitiruv-malakaviy ish. –
Toshkent, 2021. – 34 b.**

Namangan davlat universiteti

Adadi 50 nusxa. Hajmi 2,5 b/t. Bichimi 60x84 ¹/₁₆
«Times New Roman» garniturasida. Ofset usulida bosildi.
OOO «AKTIV PRINT» bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent, Chilonzor 25, Lutfiy 1A.